

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 240.420 van 15 januari 2018
in de zaak A. 221.204/IX-8999**

In zake: Andrey ANDREYEVITCH GIRITCHEV
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Anastasia Toumanova
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Emiel Banningstraat 21
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32 bus 16
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het administratief cassatieberoep

1. Het cassatieberoep, ingesteld op 12 januari 2017, strekt tot de nietigverklaring van arrest nr. 3391 van 12 december 2016 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij beschikking nr. 12.298 van 24 januari 2017 is het cassatieberoep toelaatbaar verklaard.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Barbara Speybrouck heeft een verslag opgesteld.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 8 januari 2018.

Kamervoorzitter Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Anastasia Toumanova, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Heleen Franco, die *loco* advocaat Wim Van Caeneghem verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Barbara Speybrouck heeft een met dit arrest andersluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen heeft in de bestreden beslissing de volgende samenvatting van de feiten gegeven:

“Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding Bachelor in de biomedische laboratoriumtechnologie.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 1’ bekomt verzoeker een examencijfer van 9/20, voor het opleidingsonderdeel ‘Hematologie 1’ bekomt verzoeker eveneens een examencijfer van 9/20 en voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 2’ bekomt verzoeker een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 19 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 27 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat het dossier de schriftelijke examens en de verbeter sleutels van de opleidingsonderdelen ‘Biochemie 1’ en ‘Hematologie 1’ bevat.

Volgens haar toont nader onderzoek van deze documenten geen onregelmatigheden in de verbetering van beide examens aan. De interne beroepsinstantie merkt op dat – overeenkomstig artikel 16.1 OER – voor het examen ‘Biochemie 1’ de hogere score van de eerste examenperiode werd behouden. Zij verduidelijkt dat het examencijfer van het afgelegde examen in de tweede examenperiode 8/20 was en dat de uiteindelijke score 9/20 bedraagt, nl. het resultaat van de eerste examenperiode. De interne beroepsinstantie merkt op dat ook voor het laboverslag van het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 2’ de hogere score van de eerste zitting (54/92) in het voordeel van de student werd behouden. Ze stelt dat uit nader onderzoek van het laboverslag van de tweede examenperiode blijkt dat de student het verslag van de eerste examenperiode inderdaad heeft herwerkt. Volgens haar heeft de student bij de herwerking evenwel meer inzichtsfouten gemaakt, wat resulteerde in een lagere score (38/92).

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 30 september 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 10 oktober 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.”

3.2. Het voormeld beroep van 10 oktober 2016 strekt tot de nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing waarbij aan verzoeker een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 1’, een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Hematologie 1’ en een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 2’, en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 september 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

In zijn arrest nr. 3391 van 12 december 2016 verklaart de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen het beroep onontvankelijk “in de mate dat het is gericht tegen de eerste, tweede en derde bestreden beslissing” en verwerpt hij het beroep als niet gegrond, wat de vierde bestreden beslissing betreft.

IV. Onderzoek van het enige middel

Standpunt van de partijen

4. Artikel 14, derde lid, van het koninklijk besluit van 30 november 2006 ‘tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State’ bepaalt:

“De memorie van wederantwoord of de toelichtende memorie heeft de vorm van een samenvattende memorie waarin alle argumenten van de verzoekende partij op een rij worden gezet. Behoudens wat de ontvankelijkheid van het beroep en van de middelen betreft, doet de Raad van State uitspraak op basis van de samenvattende memorie.”

Middelonderdelen of argumenten die een verzoekende partij niet herneemt in de samenvattende memorie van wederantwoord, worden door de Raad van State bijgevolg niet onderzocht.

5. In de samenvattende memorie van wederantwoord luidt het enige middel “schending van de motiveringsverplichting ex. artikel 149 van de Grondwet en ex. artikelen II.292, § 1, 1° en II.307, derde lid van het Besluit van de Vlaamse Regering van 11 oktober 2013 tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs”.

Verzoeker wijst erop dat hij in het verzoekschrift waarmee hij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen adieerde, opwierp dat hij “meerdere fouten in verbetering van de examens” heeft ontdekt. In zijn nota formuleerde verzoeker opmerkingen bij de correctie van de examens en bepleitte hij zodoende, per opleidingsonderdeel, zeer uitvoerig waarom hij de beoordeling van zijn prestaties onredelijk acht. Nochtans liet de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen na om duidelijk en ondubbelzinnig de redengeving uiteen te zetten die hem ertoe heeft gebracht de thans bestreden beslissing te nemen. De enkele overweging dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen op basis van de examens en de in het dossier opgenomen verbeterersleutels niet tot de beslissing komt dat zich onregelmatighe-

den hebben voorgedaan bij de evaluatie van verzoeker, dat hij niet tot het besluit kan worden gebracht dat de puntentoekenning onredelijk is gebeurd, en dat de Raad in het dossier geen elementen kan aantreffen die aannemelijk maken dat onregelmatigheden zouden zijn begaan bij de verbetering van de examens, levert volgens verzoeker geen voldoende inzicht in zijn gedachtegang, zodat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen artikel 149 van de Grondwet schendt.

Ook de door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen gehanteerde overwegingen met betrekking tot de evaluatie van het laboverslag tonen niet aan op welke feiten hij steunt en welke gedachtegang hij volgt om zijn beslissing te nemen. De Raad beperkt zich louter tot de vaststelling dat de opmerkingen die verzoeker in zijn wederantwoordnota formuleert en de aan deze wederantwoordnota gehechte documenten de Raad niet toelaten te besluiten tot de onrechtmatigheid of kennelijke onredelijkheid van de bewoordeningen. Een dergelijke uiteenzetting strookt allesbehalve met de verzwaarde motiveringsplicht in hoofde van de Raad die volgens verzoeker voortvloeit uit artikel II.307, derde lid, van de Codex Hoger Onderwijs (VCHO). Ten overvloede houdt de Raad geen rekening met de door verzoeker aangebrachte stukken.

6. Volgens de verwerende partij kan het middel dat de schending van artikel 149 van de Grondwet aanvoert, slechts ontvankelijk zijn in zoverre het aan de bestreden beslissing verwijt dat het rechtscollege daarin niet de redenen opgeeft waarop zijn beslissing steunt of niet antwoordt op de middelen die de cassatieberoeper voor dat rechtscollege heeft aangevoerd.

In het arrest van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen van 12 december 2016 werd het standpunt van beide partijen samengevat en werd op uitvoerige wijze uiteengezet waarom deze rechter van mening is dat er in het dossier geen elementen aan te treffen zijn die aannemelijk maken dat onregelmatigheden zouden zijn begaan bij de verbetering van de examens. De uiteenzetting van de Raad – die kennis heeft genomen van de schriftelijke

lijke examens, de verbeter sleutels en het laboverslag – is een logische en verantwoorde uitleg omtrent hoe hij tot zijn besluitvorming is gekomen. Bijgevolg is het bestreden arrest regelmatig met redenen omkleed en heeft de eerste rechter voldaan aan het vormvereiste zoals bedoeld bij artikel 149 van de Grondwet.

Beoordeling

7. Artikel 149 van de Grondwet, in zoverre het bepaalt dat elk vonnis met redenen is omkleed, vermeldt een regel die onafscheidbaar is van de opdracht tot berechting van een geschil. Deze regel geldt voor elk rechtscollege en dus ook voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen.

De bij de voormelde grondwetsbepaling – en artikel II.292, § 1, VCHO – opgelegde verplichting aan de rechter om zijn rechterlijke uitspraak te motiveren, heeft het karakter van een vormvereiste met beperkte draagwijdte. Een uitspraak is gemotiveerd wanneer de rechter duidelijk en ondubbelzinnig de redenen uiteenzet – al waren ze verkeerd of onwettig – die hem ertoe brengen zijn beslissing te nemen. Bij de beoordeling of artikel 149 van de Grondwet werd nageleefd, is bijgevolg niet de vraag aan de orde of in de beslissing een juiste dan wel een verkeerde beoordeling van de feitelijke gegevens is uitgedrukt. Wanneer de motivering een verkeerde gevolgtrekking in rechte maakt, kan dit een schending van de wet uitmaken, maar is er nog geen sprake van een motiveringsgebrek. Het gaat er dan ook niet om of de motivering omstandig, toereikend of juist is. Alleen een gemis aan motivering of daarmee gelijkgestelde gevallen, zoals tegenstrijdigheid in de motieven, maken een schending uit van artikel 149 van de Grondwet.

De rechter is niet gehouden te antwoorden op alle argumenten die een verzoekende partij ter staving van een middel aanvoert, maar die geen afzonderlijk middel uitmaken. Zoals ook artikel II.307, derde lid, VCHO aangeeft, houdt de jurisdictionele motiveringsplicht wel in dat het rechtscollege moet antwoorden op de middelen van de betrokkene, op zijn minst wanneer die

middelen de strekking van zijn beslissing kunnen beïnvloeden, maar worden afgewezen. De motiveringsplicht moet de partijen en de Raad van State in de mogelijkheid stellen zich ervan te vergewissen of het rechtscollege de voorgelegde gegevens heeft onderzocht en daadwerkelijk op de middelen heeft geantwoord.

Het middel dat de schending van artikel 149 van de Grondwet aanvoert, kan dan ook slechts ontvankelijk zijn in zoverre het aan de bestreden beslissing verwijt dat het rechtscollege daarin niet de redenen opgeeft waarop zijn beslissing steunt of niet antwoordt op de middelen die de eiser voor dat rechtscollege heeft aangevoerd. Het middel is daarentegen niet ontvankelijk in zoverre het aanvoert dat de vermelde redenen onjuist of onwettig zijn of dat het rechtscollege de aangevoerde middelen niet overtuigend weerlegt.

8.1. De door verzoeker in het kader van zijn middel bedoelde argumenten met betrekking tot de beoordeling van de examenvragen voor ‘hematologie 1’ en ‘biochemie 1’ maken deel uit van het enige middel dat voor de eerste rechter werd aangevoerd en dat door die rechter is opgevat als een beroep “op een schending van het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel”.

In zijn wederantwoordnota ontwikkelde verzoeker in de bodemprocedure het middel nader, door zijn antwoorden op de examens te stellen tegenover de verbeter sleutel en kritiek te formuleren op de quoterings van tal van vragen van de examens voor de opleidingsonderdelen ‘biochemie 1’ en ‘hematologie 1’.

8.2. Over die grieven stelt de eerste rechter vast, zonder verzoeker daarbij tegen te spreken, dat verzoeker in zijn wederantwoordnota – dus na kennisneming van het administratief dossier van de zaak, met de verbeter sleutel van de examens – benadrukt dat de verbeter sleutel niet zichtbaar aanwezig was tijdens het inzagemoment en dat de lector alle vragen betreffende het examen afwijkend heeft beantwoord zonder verwijzing naar de verbeter sleutel.

Ter beoordeling van verzoekers kritiek overweegt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen dat hij kennis neemt “van de examens en de in het dossier opgenomen verbeterersleutels” en dat hij “op basis van die stukken niet tot de beslissing [komt] dat zich onregelmatigheden hebben voorgedaan bij de evaluatie van verzoeker”. De eerste rechter overweegt voorts dat hij “in het dossier geen elementen kan aantreffen die aannemelijk maken dat onregelmatigheden zouden zijn begaan bij de verbetering van de examens van verzoeker” en dat “de interne beroepsinstantie dan ook heeft kunnen vaststellen dat de examenscore van beide vakken door de verantwoordelijke lectoren gemotiveerd is en dat deze bij de correctie geen onregelmatigheden hebben begaan” en dat zij “misschien streng, doch niet onredelijk handelen”.

8.3. De jurisdictionele motiveringsplicht houdt in dat het rechtscollege moet antwoorden op de middelen van de betrokkene, op zijn minst wanneer die middelen de strekking van zijn beslissing kunnen beïnvloeden doch worden afgewezen. De motiveringsplicht moet de partijen en de Raad van State toelaten zich ervan te vergewissen of het rechtscollege de voorgelegde gegevens heeft onderzocht en daadwerkelijk op de middelen heeft geantwoord. Evenwel valt uit de bestreden beslissing op de voormelde, precieze grieven geen dergelijk antwoord van de eerste rechter te vernemen. De tot driemaal toe herhaalde overweging dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen in het dossier geen elementen aantreft die op onregelmatigheden bij de verbetering kan wijzen, levert géén voldoende inzicht in de gedachtegang van die rechter, maar is slechts een vage en algemene overweging die voor gelijk welke examenbetwisting kan gelden. Met name laat de eerste rechter ten opzichte van de hem door verzoeker op omstandige wijze voorgelegde kritiek in het ongewisse welke elementen – in feite of in rechte – nu precies hebben meegespeeld om tot zijn overtuiging te komen dat de bestreden examenquoteringen “misschien streng, doch niet onredelijk” en correct gemotiveerd zijn.

8.4. In zoverre voldoen de door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen veruitwendigde motieven niet aan de juridische motiveringsplicht en is het middel gegrond.

9.1. De door verzoeker in het kader van zijn middel aangevoerde argumenten met betrekking tot de beoordeling van het laboverslag ‘biochemie 2’ maken deel uit van hetzelfde enige middel dat voor de eerste rechter werd aangevoerd.

In zijn inleidend verzoekschrift voor de eerste rechter wijst verzoeker erop dat hij voor het tweede laboverslag van ‘biochemie 2’ een verminderd cijfer kreeg, met commentaren die het eerste laboverslag tegenspreken. Verzoeker geeft twee voorbeelden hiervan. Hij merkt ook op dat in het tweede laboverslag een extra commentaar werd toegevoegd in een deel dat onveranderd uit het eerste verslag overgenomen werd. Volgens verzoeker werden de vele verbeteringen van het tweede laboverslag “niet gewaardeerd”.

In zijn wederantwoordnota wijst verzoeker erop dat in het administratief dossier de puntenrubriek bij het tweede laboverslag ontbreekt en dat het onmogelijk is om na te gaan “voor welke delen minder punten zijn gegeven in het tweede laboverslag tegenover het eerste”. Hij wijst erop dat voor de beide laboverslagen ook de commentaar van de lector ontbreekt en hij voegt daarom de laboverslagen bij de wederantwoordnota toe, mét de commentaren van de bedoelde lector. Voorts herhaalt hij zijn initiële kritiek.

9.2. Ter beoordeling van verzoekers kritiek overweegt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen wat volgt:

“Wat de evaluatie van het laboverslag (opleidingsonderdeel ‘Biochemie 2’) betreft, stelt de Raad vast dat de interne beroepsinstantie overweegt dat nader onderzoek van het laboverslag van de tweede examenperiode aantoont dat verzoeker het verslag van de eerste examenperiode inderdaad heeft herwerkt. Tevens stelt de interne beroepsinstantie dat hierbij meer inzichtsfouten zijn gemaakt. Dit resulteerde in een lagere score tijdens de tweede examenkans dan tijdens de eerste examenkans. Verzoeker behield

evenwel de hogere score van de eerste zittijd voor het laboverslag. De ECTS-fiche bepaalt, wat de evaluatie voor de eerste kans betreft, over de ‘vaardigheidstoets simulatie’, met name voor het ‘verslag praktijksessie enzymologie’ dat de punten kunnen worden overgedragen naar de tweede zittijd bij het behalen van meer dan 10/20 voor het verslag. Bij een lagere score wordt het verslag herwerkt. Verzoeker behaalde in de eerste zittijd een score van 54/92 voor het verslag. Deze score werd behouden in de tweede zittijd. Niettemin herwerkte verzoeker het verslag. De herwerking resulteerde in een score van 38/92. De score blijkt uit de facetbeoordeling die de Raad aantreft in beoordelingsverslag dat aan het dossier is toegevoegd.

De Raad leest in het verzoekschrift dat wijzigingen zijn aangebracht aan het in de eerste zittijd ingediende laboverslag. Verzoeker geeft aan met deze wijzigingen te hebben ingespeeld op feedback bij het eerste laboverslag. Uit het beoordelingsverslag en de beslissing van de interne beroepsinstantie blijkt evenwel dat, ondanks de wijzigingen, de algemene kwaliteit van het verslag erop achteruit is gegaan.

Binnen de beoordelingsbevoegdheid waarover de Raad beschikt kan de Raad niet vaststellen dat de beoordeling van het verslag in de tweede zittijd onregelmatigheden vertoont en als kennelijk onredelijk kan worden aangemerkt.

Dat verzoeker aanvoert dat bij het tweede laboverslag een extra commentaar werd toegevoegd in een onveranderde, uit het eerste verslag overgenomen, passage en dat – naar het oordeel van verzoeker – vele verbeteringen aan het laboverslag zijn gebeurd, voert de Raad aldus niet tot een andere beslissing.

De opmerkingen die verzoeker in de wederantwoordnota formuleert ten aanzien van het laboverslag en de aan deze wederantwoordnota gehechte documenten laten de Raad niet toe te besluiten tot de onrechtmatigheid of kennelijke onredelijkheid van de beoordeling.”

9.3. Daarmee heeft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, zich aansluitend bij de interne beroepsinstantie en mede steunend op “de facetbeoordeling [...] in [het] beoordelingsverslag dat aan het dossier is toegevoegd”, aangegeven waarom hij van oordeel is – in wezen omdat het herwerkte tweede laboverslag inzake kwaliteit is achteruitgegaan – dat het lagere cijfer verantwoord was. De argumenten van verzoeker dat de aan de wederantwoord gehechte commentaren van de lector dit zouden tegenspreken en dat hij vele verbeteringen heeft aangebracht, beantwoordt de rechter door ze tegen te spreken.

Aldus heeft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, wat de beoordeling van het tweede laboverslag betreft, geantwoord op de onregelmatigheid zoals die door verzoeker is aangevoerd en is zijn beslissing regelmatig met redenen omkleed.

Het verwijt dat de rechter heeft nagelaten om de stukken die als bijlage bij het verzoekschrift of de wederantwoordnota gaan, te betrekken in zijn oordeel, is een element dat *in casu* vreemd is aan de rechterlijke motiveringsplicht.

9.4. In zoverre faalt het middel.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt arrest nr. 3391 van 12 december 2016 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, behalve in de mate waarin het uitspraak doet (1) over de ontvankelijkheid van het beroep voor zover het is gericht tegen de eerste, tweede en derde bestreden beslissing en (2) over het opleidingsonderdeel ‘biochemie 2’.

2. Dit arrest zal in de registers van voormeld rechtscollege worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde arrest.

3. De zaak wordt verwezen naar de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, anders samengesteld.

4. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het cassatieberoep, begroot op een rolrecht van 200 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro, die verschuldigd is aan de verzoekende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 januari 2018, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
Bruno Seutin,	staatsraad,
Bert Thys,	staatsraad,
bijgestaan door	
Vera Wauters,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Vera Wauters

Geert Van Haegendoren